

10. november 2011

Landsbyer og livet på landet bygger på Nærhed, Frihed og Fællesskaber

På vegne af de valgte medlemmer af Landdistriktsudvalget fremsendes hermed følgende input til skoledebatten.

Når man vælger at bo på landet er der mange grunde, en af de højt placerede er, at der er **fællesskaber** omkring Skt. Hans bål, løbeklubber, idrætsstævner, brændehentning, ølbrygning og meget mere. I den gamle kommunestruktur var økonomien bedre, og man var tættere på politikerne og kunne løse opgaver ved at tale med dem. I dag er det borgerne selv, der i højere grad må skaffe pengene ved LAG, fonde osv. for at løse opgaverne i fællesskaber. Den proces er vi godt i gang med. Lukning af landsbyskoler er et benspænd for denne udvikling. En side af fællesskaber er, at man kender hinanden. Det, at bo på landet betyder, at man ved, hvem der bor hvor, og hvem børnene leger med og hvor. I flere landsbyer er der etableret lektiecaféer med frivillige. Små skoler fungerer som en forlængelse af dette fællesskab. Vi har endnu ikke set grænsen for, hvilke opgaver landsbyrådene kan bære. Vi har ikke set, hvad det kan udvikle sig til.

Når man vælger, at bo på landet, er det for at få **frihed til at løse opgaverne** på vores egen måde. Det kan være at tage udgangspunkt i ildsjæle, lokale forhold og hvad der på et givet tidspunkt er muligt. Vi har set, at flere landsbyer har etableret deres egen skole. Før 1980 var der ingen friskoler i Sønderborgområdet, i dag er der skoledistrikter, hvor mere end 20 % af børnene går i friskole, hvor forældrene har valgt at tage opgaven på sig og selv drive skolen, og har gjort det med succes. Disse skoler har ikke en stor stab af medarbejdere i ryggen på Voldgade. Dette aspekt er ikke med i Fremtidens Skole. Der er ingen Friskoler omtalt i oplægget.

Når man vælger, at bo på landet er det med viden om, at man skal være med til at løse opgaverne. Vi har i løbet af ganske få år opbygget **et samarbejde mellem 25 landsbyer** i Sønderborg Kommune. Det udvikler sig snart til noget nær det bedste samarbejde i landet på dette felt. Der er så vidt vides ingen kommuner, der så grundlæggende har bygget en organisation op omkring landsbyerne. Samarbejdet udvikler sig hele tiden, og hvert år tages nye store opgaver op. I år er det satsning på CO₂-neutralitet gennem fællesskaber, ikke kun med isolering og varmepumper, men med den måde vi samarbejder på. Her er transport en central del.

Der ligger store muligheder for udvikling i tankerne om Landsbypedeller, som kan være et team af lønnede, frivillige og folk med nedsat arbejdsevne fra lokalområdet. Disse kan gå ind og løse opgaver med transport, pedalarbejde, sociale opgaver i samarbejde med kommunens fagområder, og dermed skabe arbejdspladser ude i lokalsamfundet. Oplægget i Fremtidens Skole omkring områdeledelse af skoler er en væsentlig modsætning til udvikling i landsbymiljøerne. I landsbyerne er det vores egne ildsjæle, der løser opgaverne i vores område. En skole i et lokalsamfund har betydning langt ud over det, der sker i timerne, så derfor skal fremtidens ledelse af skolerne ske i samarbejde med landsbyrådene og ikke fra naboskolen.

Hvis Sønderborg kommune åbner øjnene og ser, hvilken kreativitet og stolthed de små skoler på landet bidrager med, ligger der et stort potentiale for, at skabe nogle unikke lokalsamfund ude i landdistrikterne i vores kommune. Modsat vore nabokommuner, der har lukket alle små landsbyskoler ned, kan vi stadig bevare nogle af de få, der er tilbage. Landsbyerne i Sønderborg Kommune har også brug for nogle fyrtårnsbyer ude i baglandet, der viser vejen fremover.

Når man vælger at bo på landet, er det fordi man vil hinanden, og derfor er det en forudsætning, at der er **mødesteder** for borgerne. Vi har set hvordan Børneuniverser har udviklet sig i løbet af ganske få år, og at man er klar til i fællesskaber at bære forskellige opgaver i nye samarbejder. Der er stadig gode muligheder for yderlige gevinster både økonomisk, men endnu vigtigere i livskvalitet for borgerne i landsbyerne. Vi har set hvordan fællesspisningerne udvikler sig snart til alle landsbyer. Bedst de steder, hvor der er en skole. I dette sociale fællesskab er der gode muligheder for, at normer og værdier bevares og udvikles, især hvis den lokale skole spiller med i dette arbejde. Det er en politik for Sønderborg kommune, at der skal være et mødested for borgerne inden for deres egen geografi. Aktive skoler er det bedste mødested, næstbedst er nedlagte skoler. Derfor bør et oplæg om Fremtidens Skole i langt højere grad indeholde beskrivelse af skolernes betydning som mødested for lokale borgere i fremtiden og lukningens indflydelse på økonomi og livskvalitet. Kun på Egersund Skole er udgiften til andre aktiviteter medregnet i økonomien.

Ildsjæle i Lokalsamfundet har meget at byde på. Der er **læringsmiljøer som i langt højere grad skal inddrages** i undervisningen bl.a. naturen og private såvel som offentlige virksomheder der i partnerskab med skolerne skal skabe rum til kreativ, innovativ, og entreprenant læring. Står der næsten ordret, og så vil man lukke skolerne. Oplæggets mål og løsninger kan hænge bedre sammen.

Sønderborg Kommune har valgt at støtte op om denne udvikling. Det har konsekvenser, - ikke kun at borgerne holder en årlig fest ved gadekæret, men vil være med, når der laves cykelstier, men også når skolestrukturen ændres. Ændringer i skolestrukturen skal passes sammen med kommunes politik for landsbyerne.

Landdistriktsudvalgets formål er, at fremme udviklingen i Landdistrikterne i Sønderborg Kommune. Den seneste udvikling, hvor det foreslås at nedlægge flere små skoler på Jyllandssiden gør et kraftigt indgreb i disse områders fremtidige udviklingsmuligheder. Skolerne har stor betydning for de mindre samfunds identitet og sammenhold.

Ingen er i tvivl om at det kræver flere ressourcer, at drive en lille skole sammenlignet med en stor skole. Der er også forskel på, hvad de store og de små skoler kan tilbyde. Der er dog næppe nogen der kan sige, at de små skoler har dårligere resultater end de store. Men man kan derimod godt forvente, at der er mere nærværd og omsorg på en lille skole. Det er netop et af de fokuspunkter vores samfund i mange andre situationer leder efter, og dette findes på de små skoler. Udviklingsmulighederne for de små skoler er ikke udtømte.

På papiret vil der nok være besparelser ved at lukke nogle af de små skoler, men de fleste, der har gennemgået oplægget, hvor der er lagt op til en besparelse på 8 mio. kr. vil nok mene, at ikke alle følgedgifter er indregnet.

Vi vil derfor fra Landdistriktsudvalget kraftigt opfordre til, at der inddrages mere viden omkring kommunens samlede økonomi ved, at lukke skoler, og derved lukke ned for nogle af de små lokalsamfund.

Hvis politikerne og forvaltningen i Sønderborg Kommune ønsker opbakning fra landdistrikterne til fremtidens store udfordringer, så skal man ikke lukke ned for lokalsamfund, der faktisk fungerer og har noget engagement at byde på. Forandringer sker også i landdistrikterne, men lad os være med til, at finde løsningerne ude i baglandet til Sønderborg.

Venlig hilsen

Medlemmerne i landdistriktsudvalget valgt af borgerne.
(Udarbejdet i fællesskab)